

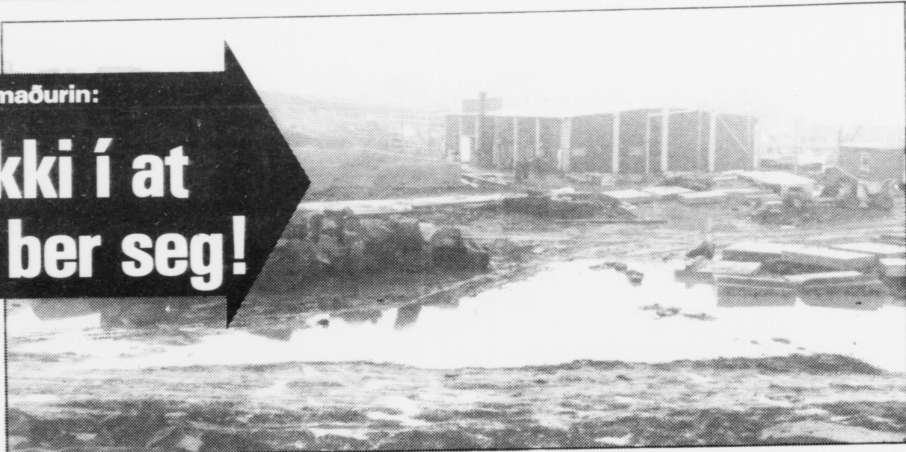
Sandur — ein bygd í stórari menning:

Tann fyrra av um um Sands-
tveimum grein- bygd í dag

Bygdaráðsformaðurin:

Ivist ikki í at virkið ber seg!

Tey byggja virki, havn og ætla at keypa skip

— Vit hava lagt dent á, at virkið kann rekast so rættmælt sum møguligt. Og vit hava gjørt tað so nýmótans sum tað letur seg gera. Eru hesar fortreytirnar til staðar og vit fáa nóg mikið av rávøru og maskinarið annars koyrir væl, meti eg at virkið kann bera seg fíggjarliga.

Talan er um ta komandi flakavirkið hjá P.f. Borgini á Sandi. Og formaðurin í nevndini, Birgir Mohr, sum eisini er formaður í bygdarráðnum, eigur meiningina um møguleikarnar hjá virkinum.

Men aðrastaðni meta mong, at flakavirkið er deyðfött. Og ofta hoyrist viðmerkingin: »Hvat ólukkan skulu sandoyingar gera við tvey flakavirki«.

Um hendan spurningin hava vit m.a. havt eina samrøðu við Birgir.

Men sandingar byggja ikki bert flakavirki.

Stór havn við mola og grótkasti er í gerð.

Og menn arbeida við ætlanum um at fáa ein, ella kanska tveir, størri bátar til bygdina.

Úti á Støð er nógvir virsemi. Fólk eru spent. Gongur alt eftir ætlan, fer bygging slett fyrsta stóra arbeiðspláss einaferð til heystar.

Tveir bygningar

Fyri trimum vikum síðani fóru menn at seta sjálvt virkið upp. Úr bæði sunnara og norðara enda á saltfiskavirkinum hjá Borgini eru stálkonstruktiónir settar upp.

Hetta er bert tann eini bygningurin. Vestan fyri

henda bygningin hevur Pihl og Søn sprongt eitt stórt óki út og stoypt fundament til hin virkisbygningin.

Virkið verður í tveimum bygningum. Í ti fremra, ti eystara, eru skerilinjurnar (ein maskin- og hondskerilinja), rávørugoymsla, frystigoymsla, agn- og stampagoymsla. Í ti aftara, ti vestara, skal saltfiskurin tilvirkast. Harafturat skal ráfiskur takast inn í hann, tá á stendur.

— Men er tað ikki órationelt?

— Spurningurin um rávørugoymslu er ikki loystur 100 prosent. Tað er eitt sindur órationelt at fara aftur um. Men tað er bara, tá nógvrávera er.

Millum báðar bygningarnar er opið pláss. Men møguleiga verður halvtak lagt yvir. Gólvviddin í báðum bygningunum er um 1000 kvm. Í saltfiskabygninginum er nakað av pláss eyka.

Slógið fer ikki fyri skeyti. Tað skal malast og frystast.

Føroysk framleiðsla

Stóru partur av útgerðini á flakavirkinum er føroysk framleiðsla.

— Vit valdu at keypa frá Nomatek í Havn, tí tað er føroysk framleiðsla. Nomatek er annars ráðgevi hjá okkum og skal royndarkoyra virkið, sigur Birgir.

Flakamaskinuna og avhóvdaran hevur Borgin keypt úr Týsklandi gjøgnum Fiskasøluna. Maskinurnar eru brúktar, men tær eru gjørdar sum nýggjar. Við at keypa hesar maskinurnar hevur Borgin spart nakrar hundrad túsund krónur. Saltfiskalinjan verður helst keypt nýggj. Frystiútbúnaðin skal Føroyar Atlas lata.

Kostar 8—9 mill. kr.

Øll útbyggingin fer at

kosta 8—9 mill. kr. Afturat hesi upphæddini koma tær tvær mill. kr., sum saltfiskavirkið kostaði.

Byggingin er fíggjað við 8 mill. kr. í byggiláni í Sjóvinnubankanum.

Men endaliga fíggingin fer at siggja soleiðis út:

Eginpeningurin, sum allur er goldin, er 1,5 mill. kr. Av honum eigur kommunan 525.000 kr. Landskassin eigur 300.000 kr. Á Sandi, Skúvoy og í øðrum bygdum eru teknaðar 600.000 kr. og Sands Arbeidsmannafelag hevur sett 75.000 kr. í.

Egnsudviklingsfoden hevur jattað tvær mill. kr. í lánun og eina mill. kr. í studningi. Landskassin lat 500.000 kr. til útróðarmiðstöðina og saltfiskavirkið. Og umleið fimm mill. kr. eru fyribils fíggjaðar í Sjóvinnubankanum.

Saltfiskavirkið gekk ikki

Søgan um flakavirkið byrjar fyri so vilt við søguni um útróðarstöðina og saltfiskavirkið hjá Borgini.

Birgir greiðir frá, at tað havnin varð gjørd miðskeiðis í 70-unum, fóru menn at fáa sær bátar, samstundis sum teir hugsadu um at gera eitt fiskavirki. Og P.f. Borgin varð stovnað til endamálið.

Men myndugleikarnir vóru trekir og ráddu í staðin til at byggja eitt saltfiskavirki við útróðarstöð. Virkið varð bygt, men tað koyrdi bara í eitt ár. Saltfiskaprisurin fór niður og fiskurin var smáur. Urslitið var, at virkið gav eitt hall og tað stóðgaði.

Tó hevur bygningurin virkað sum útróðarstöð saman við teimum 10 eginarskúrunum, sum kommunan bygd og lat Borgina brúka og byta út. Agn- og stampagoymsla

hevur so verið í bygninginum hjá Borgini.

Bygdaráðið ivingar samt

Sandingar sleptu tó ikki tankanum um eitt flakavirki. Og í 1980 søkti P.f. Borgin »egnsutviklingsgrunnin« og kommununa um stuðul.

— Men bygdaráðið var ivingarsamt, tí vit vildu ikki gera nakað, sum fór at vera til ampa fyri skopningar, sigur Birgir.

Nevndin í Borgini og í Sóláris í Skopun hildu tí fund um spurningin. Skopningar vóru ikki sinnar at lata sandingar tilvirka allan saltfiskin, tí Sóláris var útbyggt til eisini at virka saltfisk. Og teir hildu eisini, at sjálvt um sandingar bygdu flakavirki, fóru teir at klára rávørunøgdina.

— Og tað fara teir eisini at megna. Umframt linubátarnar hava teir fingið ein trolara og nú fáa teir ein afturat, Logos, sigur Birgir.

— Tað skopningar einki høvdu ímóti einum flakavirki og »egnsutviklingurin« jattaði, eftir at bæði landstýrið og Búskaparáðið høvdu mælt til, setti kommunan so mikið av

eginpeningi í, at treytirnar hjá »egnsutviklinginum« kundu lukast, greiðir Birgir frá.

Nevndin

Samstundis sum kommunan setti munandi eginpening í, fekk hon eitt umboð í nevndina í august í 1980.

Bygdarráðið velur sjálvt nevndarlimin eins og arbeidsmannafelagið ger.

Birgir Mohr umboðar kommunala peningin, meðan Jógvan D. Poulsen situr fyri arbeidsmannafelagið. Landsstýrið valdi Jørgen Hansen, fulltrúa. Hinir fyra limirnir verða valdir á aðalfundi. Teir eru Sverri Petersen, næstform., Klæmint Nicodemus, Nicodemus Hentze og Mainhard Hentze, í Skúgvi, sum umboðar avbyggingapeningin.

Stjóri í P.f. Borgini er Eyðun Videre. Men fyri stuttum setti nevndin leiðslu til komandi flakavirki.

Nýútbúgvin virkisleiðari

Tann komandi virkisleiðarin, sum eisini skal vera stjóri, eitur Finnur

Hentze. Hann hevur júst tikið prógv í Noregi sum fiskivinnubúfóðingur.

Hann skal eisini vera stjóri á virkinum. Til virkið fer í gongd, skal hann starvast á Fiskasøluni. Finnur er av Sandi. Hann er 25 ár.

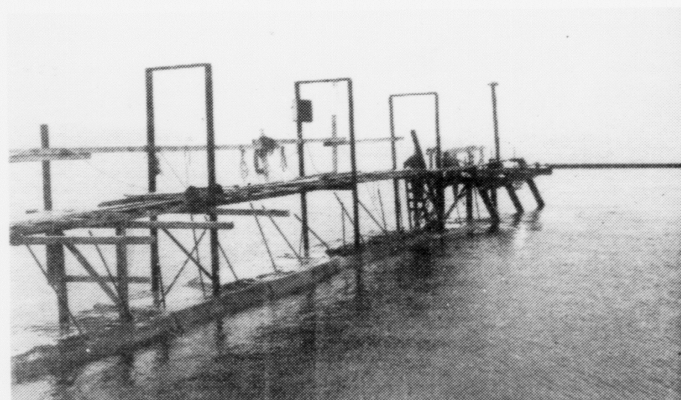
Hin, sum eisini skal leiða flakavirki, er Tummas Løkja. Hann hevur siglt sum maskinovásti hjá A.P. Møller í fleiri ár. Tummas skal vera maskinmaður og arbeidsformaður.

Harafturat skal eitt skrivstovufólk setast.

— Fleiri føstum starvsfólkum sleppa vit vónandi undan.

Eingin yvirstjóri skal setast. Leiðslan skal hava fulla ábyrgd og nevndin skal ikki blanda seg upp í tíð og ótið, sigur Birgir.

— Eftir minum tykki er tað ósunt, at man hevur vant seg við, at virki ikki standa seg. Í dag hevur tað einki at siga, um eitt virki ikki ber seg. Per skyldar upp á Pól og Pól skyldar upp á Per og at enda veðheldur annaðhvørt landið ella kommunan fyri einum láni. Nei, eru fortreytirnar til staðar og rammurnar tær røttu, skal virkið klára seg, sigur Birgir.

Ein partur av atleggukantinum er stoyptur. Aftaná skal fyllast við gróti millum hann og grótkastið